

Posudek oponenta diplomové práce – akademický rok 2017/2018

Autor práce: **Bc. Pavlína Parchanská**
Studijní obor: **Kulturní dějiny: Kulturně historická slavistika**
Název práce: **Vratislav – Oranžová Alternativa jako studentský fenomén**
Oponent práce: **Mgr. Gabriela Maria Gańczarczyk, Ph.D.**

Diplomová práce „Vratislav – Oranžová Alternativa jako studentský fenomén“ bc. Pavlíny Parchanské si staví za cíl zpracování tématu tzv. Oranžové alternativy čili vzniklého ve Wroclawi v 80. letech 20. století hnutí, jehož členové pořádali umělecké protirežimové happeningy.

První kapitola se soustředí na historický vývoj světa v 80. letech 20. století a vztahy mezi Západem a Východem. V druhé kapitole autorka popisuje polskou společnost v letech od konce 2. světové války do roku 1989. Třetí kapitola se věnuje fenoménu graffiti, který byl i jedním z nástrojů Oranžové Alternativy. Poslední a nejobsáhlejší čtvrtá kapitola je věnována Oranžové Alternativě, jejím členům a aktivitám. Táto kapitola je rozdělaná na podkapitoly, jež se věnují jednotlivým fázím hnutí a podrobně popisují jednotlivé akce.

Obsáhlou část práce tvoří také velmi zajímavé přílohy: rozhovory s aktéry hnutí a jinými osobami, které nějakým způsobem byly spojené s Oranžovou Alternativou (Wiesiek Cupała, Waldek „Major“ Fydrych, Paweł Jarodzki, Mirosław Jasiński, Padraic Kenney, Marek Krukowski, Józef Piniór, Agata Saraczyńska, Iwona „Miłka“ Tyszkiewicz), Manifest Socialistického Surrealismu, časopis „Pomarańczowa Alternatywa“ a v neposlední řadě také audiovizuální a obrazové přílohy na DVD (v tom také dokumentární filmy věnované hnutí).

Autorkou sebrané materiály včetně rozhovorů dělají vskutku velký dojem. Navíc je to první takto obsáhla práce na téma Oranžové Alternativy v ČR. O to větší škoda, že šance stvoření plného popisu hnutí se nezdařila. Práce totiž je podrobným popisem jednotlivých akcí Oranžové Alternativy, a to včetně vzpomínek účastníků a hlášení státních orgánů, avšak uvedené materiály jsou vlastně jenom předložené čtenáři, ale výrazně chybí jejich kritická analýza a hlubší rozbor. Dokonce nebylo by se škodou pro tuto práci, pokud by autorka vynechala citování některých materiálů a místo toho jen ve stručnosti představila jejich obsah spolu s kritickým komentářem.

Navíc problematická mi připadá i struktura samotné práce – některé informace se objevují na několika místech, ale vždy se jedná o útržkovité informace, které se navíc docela často opakují, zatímco chybí velmi základní informace. Za příklad může posloužit problém výjimečného stavu a jeho zpracování v textu. Vzhledem k tomu, že už samotný český termín není zcela

jednoznačný v kontextu roku 1981 v Polsku, stalo by za to rovnou na počátku vysvětlit co tento výjimečný stav obnášel a s jakými represemi vůči občanům se vazal. Třeba informace o tom, že součástí opatření byla i policejní hodina, by vysvětlila, proč noční malování trpaslíků v roce 1982 bylo – jak to popisuje autorka – „psychicky vyčerpávající“ (s. 12). Tento motiv se objevuje i na jiných místech práci, ale nikde se mu nedostává patřičného vysvětlení. Navíc informace týkající se výjimečného stavu se zbytečně objevují na několika místech, neboť bohatě by stačilo veškeré informace na toto téma umístit v druhé kapitole a v dalších se už jen odvolávat do dříve uvedených informací. Zaráží také, že autorka používá termín stanné právo (s. 36) jako synonymum pro výjimečný stav i přestože v češtině jsou to dva rozdílné pojmy. V podobném duchu autorka míchá též termíny police a milice (pol. policja i milicja, popř. MO, tedy Milicja Obywatelska), a vůbec se netrápí tím, že se jedná sice o tutéž složku, ale v rozdílných historických kontextech (s. 44, „Veselí zastavila až složka MO, která na místo přijela policejním vozem a snažila se stabilizovat situaci.“).

Podobně problematický je popis graffiti v polské kultuře, který je nejen chaotický, ale má také poměrně velké mezery. Autorka na více místech práce se odvolává na malované na zdech hesla z období záborů, zcela však pomíjí 2. světovou válku, kdy tento typ odporu byl velmi výrazný a symbol „Polska Walcząca“ (písmeno P s domalovanou dolu kotvou, která tvoří zároveň písmeno W) je dokonce chráněn zákonem. Nebyl to však ani jediný symbol používaný během 2. světové války, o to je těžší pochopit, proč není autorkou alespoň zmíněn.

Nepřesný je také popis přidělového systému, který podle slov autorky práce trval v Polsku od roku 1956 do srpna roku 1989 (s. 8), což není pravda, neboť systém ten netrval stále, ale byl zaváděn v krizových obdobích. Podobně nepřesné jsou i informace týkající se polosvobodných parlamentních voleb v roce 1989 (s. 13), kde údaje vztahující se k volbám do sněmovny jsou prezentovány jako údaje o senátních volbách, a volby do sněmovny nejsou zmiňované vůbec.

V práci objevují se také věci, které nijak nesouvisí s tématem práce a byly do ní zahrnuté asi jen kvůli tomu, že se týkají podobného fenoménu. Myslím tím odstavce věnované pražské Lenonove zdi (s. 20-21) v kapitole Graffiti v polské kultuře, které nijak se mají do problému polského graffiti. Naopak – jak už zaznělo dříve – této kapitola chybí jiné podstatné informace týkající se popisovaného jevu. Podobně se má situace s popisem historie města Wroclawě, která obsahuje informace nesouvisející s tématem práce, které by se bezpečně mohly vypustit (středověká historie města) nebo přenést do poznámky pod čárou.

Velkým nedostatkem práce je jazyk, a to jak čeština, tak polština. Pokud jde o český jazyk, tak v textu se vyskytují pravopisné chyby (např. s. 36 „letáky, které informovali“, s. 60 „Aktéry doprovázely křižník Potěmkin a Aurora, kterou organizátoři vyrobili z lepenky, v maskách se objevili činitelé revoluce a oblíbeny bar Barbara měl hrát roli Zimního paláce, který bude dobit V. I. Leninem a jeho druhy.“). Na několika místech v práci najdeme též česky zapsaná polská

slova, které však v češtině nejsou srozumitelná (např. s. 65, „Sami účastníci na komendě netrpělivě čekají, koho přiveze další anton a jestli to třeba nebude Jakubczak, aby si mohli zpívat písničky a hrát na kytaru.“ nebo s. 80, „Druhá část happeningu odbyde se na Świdnické pod hodinami v 16:00 a velkolepě se budou tito dva aktivisté vítat na svobodě.“).

Pokud se jedná o polštinu, tak práce se přímo hemží překlepy a pravopisnými chybami, které svědčí o spíše chabých jazykových znalostech bc. Pavlína Parchanské. Jedním příkladem za vše ať je polské slovo „patrzę“ (divám se), které autorka píše ve formě „pacze“, což se dá – do určité míry považovat za fonetický zápis, ale vyvolává oprávněnou otázku týkající se jazykových znalostí. Podobně se má situace s překlady, ve kterých dochází k významovým posunům nebo v případě neporozumění polskému originálu vede k chybným překladům (např. s. 49, polské slovo dołek bylo autorkou identifikované jako domek a přeložené jako domeček místo basa nebo vězení, jak jasně vyplývá z kontextu). Vyjmenování a rozbor všech jazykových problémů v této práci by se sám přerodil v poměrně obsáhlé studium.

Téma práce a shromážděné materiály považují za velmi zajímavé a litují, že se jí nedostalo pečlivějšího zpracování, které by však chtělo lepší promyšlenou strukturu textu a přechod od práce kompilační k analytické, která nejen prezentuje názory jednotlivých aktérů a pamětníků, ale kriticky s nimi pracuje. A vzhledem k množství a kvalitě materiálů by byla škoda, pokud by zůstaly nezpracované ve vhodnější podobě.

Otázka: Kde nejen v polské kultuře můžeme narazit na postavu trpaslíka?

Doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikovat **dobře (E)**.

V Pardubicích 17. 8. 2018

Mgr. Gabriela Maria Gańczarczyk, Ph.D.

